

Periechontologie u K. Jaspersa

Při naslouchání Jaspersovi, který – v navázání už na presokratiky – vykládá své pojetí tzv. „objímajícího“ (des Umgreifenden) a který se pokouší jakoby ustavit zvláštní filosofickou disciplínu, nazvanou „periechontologie“ (odvozeno od PERIECHEIN – držeti okolo), se vždy znovu tážu, proč onu nezpředmětnitelnou skutečnost „objímajícího“ vidí spíše v tom, jak k nám přichází zvenčí, zvnějšku, z toho, co je „okolo“, a to dokonce i v tom zvláštním případě, kdy jsme tím „objímajícím“ dokonce „my sami“ (das wir selbst sind). Je ono navázání na myšlenky některých presokratiků tím hlavním důvodem? A zároveň stavím podobnou otázku sám sobě: proč to sám vidím právě naopak? Proč ono „přicházející“ nezpředmětnitelné hledám od počátku právě naopak tam, kde jsme – podobně jako všechny subjekty vůbec – zakotveni niterně a co „vnášíme“ do sebe i do světa tím, že tomu dodáváme více méně vhodný, ale vždy jen možný „vnějšek“? Možná je tím hlavním důvodem Jaspersovi to, že se chce opřít zesubjektivizování, které i někteří moji kritikové vidí jako nebezpečí důrazu na „niternost“. Pokud by tomu tak bylo, nezbyvá mi než opětovně poukazovat na to, že ono směřování „dovnitř“ nekončí v nějakém ústředním bodě, nýbrž že subjekt je jakýmsi průchozím místem jak z nitra do šíře světa kolem nás, tak zvenčí do celého světa (kosmu) „niternosti“, o které bychom vlastně také mohli říci, že je „kolem nás“. Ovšem ono „kolem naší niternosti“ nesnese žádné „před“, žádnou distanci a „před-mětnost“, takže bychom si tím nijak nepomohli. Problémem tu není způsob, jak to vyjádřit, nýbrž způsob, jak to myslet – a jak se to naučit myslet, aniž bychom upadali do jakéhokoli „zpředměťňování“. Ten vlastní věcný problém zřetelně formuloval už Augustin: jak se mohu vztáhnout k Bohu, který mi není vnější, ale je přístupný jen jako niterný, abych tím nepopřelo možnost, že já sám jsem „uvnitř“ něho, že jsem to, co jsem, pouze „v něm“?

(Písek, 050319-1.)

[Začátek deníkového záznamu je stejný jako v případě 050309-1.]